

ضرورت‌ها در باز تعریف آموزش مهندسی در دوران پسا کرونا

آموزش عالی، به طور عام و آموزش مهندسی، به طور خاص، دورانی دشوار و مملو از تحولات خوب و بد را در دو سال گذشته پشت سر گذاشته است. بسیاری بر این باورند که نوعی از ایمنی جمعی، کرونا را از حالت یک بیماری خطرناک و فراگیر خارج کرده و عده ای نیز احتمال می دهند که جامعه بشری با قبول محدودیت‌هایی در سبک زندگی، شرایط عادی جدیدی، موسوم به شرایط پسا کرونا، را خواهد پذیرفت. در هر حال، این امید وجود دارد که سال ۱۴۰۱، سال خروج از وضعیت اضطراری و خداحافظی با سیاست‌های مبتنی بر صبر و انتظار و ابهام باشد. در این صورت، چه اولویت‌هایی در حوزه آموزش مهندسی برای بازگشت به یک وضعیت عادی جدید وجود دارد؟

آموزش مهندسی در دوران همه گیری کرونا با مسائل متنوعی مواجه بوده است که از آن میان باید به دو پدیده مهم و تأثیرگذار اشاره کرد.

پدیده نخست، توسعه اجتناب ناپذیر آموزش غیرحضورى بوده است که دستاورد مهمی برای آموزش عالی کشور محسوب می شود. گسترش تحسین برانگیز امکانات سخت افزاری و نرم افزاری مراکز آموزش عالی در حوزه آموزش غیر حضوری طی دو سال گذشته و افزایش توانمندی‌های آموزشگران در استفاده از این ابزارها، فرصت‌های جدیدی را در زمینه ارتقای کیفیت آموزش مهندسی بوجود آورده است که استفاده هوشمندانه از آن در دستور کار همه مراکز آموزش عالی در سطح جهان قرار دارد. اکنون این اتفاق نظر وجود دارد که در دوران پیش از کرونا، مراکز آموزش عالی از ظرفیت‌های آموزش غیرحضورى به درستی آگاهی نداشته و به نحو شایسته ای از آن‌ها استفاده نمی کردند. تجربه آموزش مهندسی در دوره کرونا نشان داد که روش‌های آموزش غیرحضورى نه تنها در دروس نظری بلکه حتی در دروس عملی و آزمایشگاهی و کارگاهی نیز قابل استفاده است. در عین حال چالش‌های موجود در آموزش غیر حضوری نیز شناسایی شده و هم اکنون در دستور کار محققین و آموزشگران قرار دارد. در هر تعریفی از شرایط پسا کرونای آموزش مهندسی، تداوم استفاده از توانایی‌های کسب شده در دوره آموزش غیرحضورى به نحو مناسب می بایست مد نظر باشد و تدوین راه کارها و توصیه‌هایی در این خصوص، از جمله اقدامات مفید، و بلکه ضروری، در شرایط حاضر است.

دومین پدیده، الزام به رعایت فاصله اجتماعی و کاهش ارتباط و تعامل حضوری بین دست اندرکاران و ذی نفعان آموزش در دوره شیوع کرونا بوده است. تأثیر منفی این پدیده بر کیفیت آموزش را همگان احساس کرده و ضرر آن بیش از همه متوجه دانشجویان بوده است. هر چند که در نظام آموزش عالی کشور، اصولاً توجه کافی به افزایش و ارتقای مهارت‌های نرم نمی شود، اما دانشجویان در دو سال گذشته به میزان قابل توجهی از یادگیری آن بخش از این مهارت‌ها که در بستر تعامل حضوری و به شکلی ضمنی فراگرفته می شوند، نیز محروم شده اند. کاهش کیفیت آموزش در دروس عملی و بخصوص دروس کارگاهی، مشکل اضافه‌ای در حوزه آموزش مهندسی بوده است. برای اعضای هیأت علمی و مسئولین و کارکنان دانشگاه‌ها نیز که گاه با تحمل سختی‌های فراوان به انجام وظایف خود در بسترهای الکترونیکی خو کرده اند، بازگشت به شرایط آموزش حضوری ساده نیست. احساس عمومی این است که برخی تردیدها، ابهامات و نگرانی‌ها، در کنار مسائل مالی و اجرایی دانشگاه‌ها، به مانعی در راه بازگشایی مجدد دانشگاه‌ها، یا تعریف عملی و اجرایی شرایط پسا کرونا، تبدیل شده است.

بر این اساس، انجمن آموزش مهندسی ایران با تأکید مجدد بر مفاد **بیانیه سال ۱۳۹۹**، که در آن راه کارها و توصیه‌هایی در ارتباط با موارد فوق ارائه شده است، از مسئولین و دست اندرکاران آموزش عالی کشور درخواست دارد که با اتخاذ تصمیمات مناسب، تمهیدات لازم برای آغاز دوره پسا کرونای آموزش مهندسی را فراهم آورند. همچنین، از اعضای محترم انجمن و عموم همکاران دانشگاهی دعوت می نماید تا در باز تعریف و به کارگیری توانان دستاوردهای آموزش غیرحضورى و راه اندازی خدمات و فعالیت‌های حضوری دانشگاه‌ها به نحوی شایسته، مشارکت جدی داشته باشند.

با اغتنام از فرصت، سال جدید را پیشاپیش به همگان تبریک می‌گوییم و از خداوند متعال سلامت و بهروزی هموطنان و ارتقای کیفیت آموزش مهندسی در ایران عزیز را در سال ۱۴۰۱ و سال‌های پس از آن مسئلت داریم.

انجمن آموزش مهندسی ایران